

RAPORTI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
EMËRTIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	Projektligj “Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 10 448, datë 14.7.2011, “Për Lejet e Mjedisit”, të ndryshuar”
MINISTRIA UDHËHEQËSE	Ministria e Mjedisit
FAZA E POLITIKËS/VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	Në progres
BURIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	Brendshëm
DIREKTIVË/RREGULLORE E BE-së	E zbatueshme. Direktiva 2010/75/EU për emetimet industriale (IED) të ndryshuar me IED 2.0 dhe Direktivën (EU) 2015/2193 mbi kufizimin e emetimeve të disa ndotësve në ajër nga impiantet e djegies me kapacitet të mesëm (MCPD)
PUBLIKIMET DHE STRATEGJITË E LIDHURA	Plani Kombëtar për Integrimin Evropian (NPEI) Grupi 4: Agjenda e Gjellbër dhe Ndërlidhja e Qëndrueshme Programi Kombëtar i Monitorimit Mjedisor 2026 DSIP për Direktivën e Emetimeve Industriale 2010/75/EU
DATA E KONSULTIMIT PUBLIK	05.06.2026
DATA E VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
A E KA SHQYRTUAR KRYEMINISTRIA VLERËSIMIN E NDIKIMIT?	
NUMRI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
TE DHËNA KONTAKTI (EMRI, E-MAIL, NUMRI I TELEFONIT TË PERSONIT TË KONTAKTIT NË MINISTRI)	Olkida Naci Olkida.naci@mjedisi.gov.al

PJESA 1: PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE
PËRKUFIZIMI I PROBLEMIT
Ligji nr. 10448, datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”, synon parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e ndotjes që shkaktohet nga instalimet dhe veprimtaritë industriale. Megjithatë, përvoja e zbatimit dhe analiza e kuadrit ekzistues kanë evidentuar se sistemi aktual i lejeve të mjedisit nuk

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

është plotësisht efektiv. Lidhja ndërmjet kushteve të lejes së mjedisit dhe teknikave më të mira të disponueshme (TMD) nuk është gjithmonë e detyrueshme; procedurat për monitorim, raportim apo kontrollin e përputhshmërisë nuk janë plotësisht të standardizuara; regjimi i lejeve mbetet i fragmentuar; ndërsa aksesit i publikut në informacionin mjedisor vazhdon të jetë i kufizuar. Gjithashtu, zhvillimet e fundit në legjislacionin e Bashkimit Evropian, veçanërisht në kuadër të Direktivës 2010/75/BE për shkarkimet industriale (IED) dhe Direktivës (BE) 2015/2193 për kufizimin e shkarkimeve të disa ndotësve në ajër nga impiantet me djegie të mesme (MCPD), kanë nxjerrë në pah nevojën për ndërhyrje. Programi Kombëtar i Monitorimit të Mjedisit për vitin 2026, i hartuar nga Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM), thekson nevojën për kontroll më të avancuar të veprimtarive me ndikim të lartë mjedisor, veçanërisht në sektorin energjetik, përfshirë nxjerrjen dhe përpunimin e naftës dhe gazit, si dhe në sektorin minerar, veçanërisht në minierat në qiell të hapur. Duke pasur parasysh këto rrethana dhe zhvillimet aktuale në kuadër të procesit të integritimit evropian, është vlerësuar e nevojshme ndërmarrja e një nisme për rishikimin dhe përmirësimin e kuadrit rregullator ekzistues për lejet e mjedisit, me qëllim garantimin e një niveli më të lartë të mbrojtjes së mjedisit, përmirësimin e cilësisë së jetës dhe sigurimin e një mjedisi më të pastër e më të shëndetshëm për qytetarët e Republikës së Shqipërisë.

OBJEKTIVAT

Cilat janë objektivat dhe efektet e synuara të propozimit?

Objektivi i përgjithshëm është forcimi i kuadrit ligjor për parandalimin, reduktimin dhe kontrollin e integruar të ndotjes që vjen nga veprimtaritë industriale dhe impiantet e mesme të djegies, në përputhje me acquis-në e BE-së. Projektligji synon të arrijë një nivel të lartë të mbrojtjes së mjedisit në tërësi duke përfshirë tokë, ujë dhe ajër si dhe mbrojtjen e shëndetit të njeriut. Ndërhyrjet e propozuara në ligjin nr. 10448, ujin datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”, të ndryshuar, janë të nevojshme për të adresuar boshllëqet dhe mangësitë e identifikuar në zbatimin aktual të sistemit të lejeve të mjedisit dhe për të siguruar një qasje të integruar dhe më efektive për parandalimin dhe kontrollin e ndotjes.

OPSIONET E POLITIKAVE

Cilat janë opsionet kryesore të politikave, duke përfshirë alternativat ndaj rregullimit? Duhet të bëni krahasimin e avantazheve/përfitimeve kryesore si dhe të dizavantazheve/kostove të opsioneve të mundshme. Duhet të përcaktoni detajet në lidhje me opsionin e preferuar.

Për arritjen e objektivave, u analizuan opsionet e mëposhtme të politikave:

Opsioni 0 (Status quo), që konsiston në ruajtjen e kuadrit ligjor ekzistues pa ndërhyrje të mëtejshme, u rrëzua, pasi nuk adreson nivelet e larta të ndotjes, i lë mekanizmat e zbatimit joefektivë dhe nuk përmbush detyrimet sipas Kapitullit 27.

Opsioni 1 (Masa jorregullatore) parashikon ndërhyrje nëpërmjet fushatave ndërgjegjësuese ose trajnimeve vullnetare për operatorët dhe institucionet. Ky opsion ka kosto të ulët dhe është i lehtë për t’u zbatuar, por nuk mund të garantojë detyrime ligjore për operatorët dhe sistemin e lejeve, as zbatimin e standardeve të BE-së; ky opsion konsiderohet mbështetës, por jo i mjaftueshëm.

Opsioni 2 (Ligj i ri), që konsiston në zëvendësimin e plotë të ligjit ekzistues me një ligj të ri për lejet e mjedisit, do të lejonte ristrukturimin e plotë të kuadrit ligjor, por nuk është proporcional duke pasur parasysh natyrën e ndryshimeve të kërkuara dhe mbart rrezikun e vonesave në përmbushjen e detyrimeve ndaj BE-së për shkak të proceseve të gjata të hartimit dhe miratimit.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Opsioni 3 (Ndryshimi i ligjit ekzistues) është opsioni i preferuar. Ky opsion konsiston në një ndërhyrje të synuar në ligjin nr. 10 448/2011 “Për lejet e mjedisit”, të ndryshuar, për të përmirësuar dispozitat ekzistuese dhe për t’i përafuar ato me kërkesat e Direktivës 2010/75/BE dhe Direktivës (BE) 2015/2193. Megjithëse ai sjell kosto shtesë për monitorimin dhe zbatimin, këto justifikohen nga përfitimet.

ANALIZA E NDIKIMEVE

Cilat janë ndikimet e opsionit të preferuar? Kjo duhet të përfshijë ndikimet me vlerë monetare të përcaktuar dhe ndikimet pa vlerë monetare të përcaktuar mbi buxhetin dhe bizneset.

Opsioni i preferuar (Opsioni 3) konsiston në ndryshimin e ligjit ekzistues nëpërmjet një ndërhyrjeje të synuar, të harmonizuar me *acquis*-në e Bashkimit Evropian.

Ndikimet në buxhetin publik. Opsioni i preferuar pritet të gjenerojë kosto shtesë për sektorin publik, të lidhura me zbatimin e kuadrit të ndryshuar të lejeve të mjedisit. Në mënyrë indikative, kostot fillestare të investimit për sektorin publik vlerësohen në rreth 7.5 milionë euro (CAPEX). Kostot vjetore operative (OPEX) vlerësohen në mënyrë indikative në rreth 2.90 milionë euro në vit. Këto vlerësime do t’i nënshtrohen analizës së mëtejshme të ndjeshmërisë, me konsolidimin e kuadrit të zbatimit të IED-së.

Kostot për sektorin privat. Sipas analizës financiare të DSIP-së, programi i investimeve për shtatë operatorët kryesorë (tetë instalime) vlerësohet në rreth 114.3 milionë euro, prej të cilave 79.3 milionë euro janë investime të detyrueshme për përputhshmërinë me BAT-in, ndërsa 35 milionë euro janë investime vullnetare të gjelbra nga një operator që tashmë është në përputhshmëri. Kostoja është e përqendruar ndjeshëm (sektori i çimentos përbën rreth 92%). Shumica e operatorëve mund të financojnë përputhshmërinë nga burimet e tyre brenda afatit standard (2030); për raste të veçanta, parashikohet një periudhë tranzitore (deri më 31.12.2036) ose financim preferencial.

Ndikimet mjedisore. Ndikimi mjedisor i opsionit të preferuar pritet të jetë i konsiderueshëm dhe i drejtpërdrejtë. Efektet kryesore përfshijnë uljen e shkarkimeve në ajër, ujë dhe tokë nëpërmjet kushteve të lejeve të bazuara në BAT dhe vlerave kufi më të rrepta.

Ndikimet sociale dhe në shëndetin publik. Ndotja e ajrit është një nga faktorët kryesorë të rrezikut mjedisor për shëndetin publik. Efektet e pritshme janë ulja e sëmundjeve të lidhura me ndotjen industriale dhe e kostove të kujdesit shëndetësor, së bashku me përmirësimin e cilësisë së jetës, veçanërisht në zonat industriale.

Ndikimet institucionale do të sjellin role më të qarta dhe kapacitete më të forta për Ministrinë e Mjedisit, AKM-në dhe strukturat inspektuese, si dhe bashkëpunim me aktorët ndërkombëtarë (Komisionin Evropian dhe agjencitë e tij, partnerët, etj.).

ARSYETIMI I OPSIONIT TË PREFERUAR

Shpjegoni arsyet për zgjedhjen e opsionit të preferuar. Ju lutemi jepni nëse është e mundur koston dhe përfitimin me vlerë të përcaktuar monetare.

Opsioni 3, ndryshimi i ligjit nr. 10448/2011 “Për lejet e mjedisit”, konsiderohet opsioni më i përshtatshëm dhe proporcional për arritjen e objektivave të politikës. Ai parashikon një ndërhyrje të synuar dhe efikase, të harmonizuar veçanërisht me kërkesat e Direktivës 2010/75/BE për shkarkimet industriale dhe të Direktivës (BE) 2015/2193 për impiantet e mesme të djegies. Për vlerësimin e opsioneve është përdorur metoda e analizës shumëkriteriale, e bazuar në efektivitetin

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

për arritjen e objektivave, kostot ekonomike dhe buxhetore, përafrimin me acquis-në, si dhe realizueshmërinë dhe afatin kohor të zbatimit. Edhe nga këndvështrimi i teknikës së hartimit legjislativ, ky është opsioni i preferuar, pasi ndryshimet nuk pritet të prekin më shumë se 50% të dispozitave të ligjit.

Në aspektin financiar, DSIP-ja vlerëson kostot publike në rreth 7.5 milionë euro investime (CAPEX) dhe 2.90 milionë euro në vit (OPEX), me një total të agreguar 10-vjeçar prej rreth 36.5 milionë eurosh. Përballë këtyre, përfitimet afatgjata vlerësohen të konsiderueshme, megjithëse jo të gjitha mund të monetizohen drejtpërdrejt. Ato përfshijnë uljen e kostove të kujdesit shëndetësor nga reduktimi i ekspozimit ndaj ndotjes industriale, rritjen e produktivitetit ekonomik, uljen e dëmit mjedisor dhe kostove të rehabilitimit, nxitjen e investimeve në teknologji më të pastra të lidhura me BAT-in, përmirësimin e sigurisë juridike për operatorët dhe institucionet, si dhe përafrimin më të mirë me tregun e Bashkimit Evropian. Bazuar në praktikën e BE-së dhe vlerësimet e DSIP-së, përfitimet afatgjata të zbatimit efektiv pritet të tejkalojnë ndjeshëm kostot fillestare të përputhshmërisë dhe kostot institucionale.

Bazuar në strukturat institucionale ekzistuese (ministria përgjegjëse për mjedisin, Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM) dhe strukturat e inspektimit mjedisor), kapacitetet aktuale të institucioneve përgjegjëse dhe vlerësimet e DSIP-së për kostot e sektorit publik, kostot buxhetore për periudhën trevjeçare menjëherë pas miratimit të ligjit pritet të jenë graduale dhe të shpërndara në kohë.

Opsioni 3, që konsiston në ndryshimin e ligjit nr. 10448/2011, “Për lejet e mjedisit”, të ndryshuar, konsiderohet opsioni më i përshtatshëm dhe proporcional për arritjen e objektivave të politikës. Ai siguron një ndërhyrje të synuar dhe efikase, në përputhje me kërkesat e Direktivës 2010/75/BE për shkarkimet industriale, si dhe të Direktivës (BE) 2015/2193 për kufizimin e shkarkimeve të disa ndotësve në ajër nga impiantet me djegie të mesme.

Për vlerësimin e opsioneve është përdorur metoda e analizës krahasuese, bazuar në shkallën e arritjes së objektivave për arritjen e qëllimit, kostot ekonomike dhe buxhetore, nivelin e përafrimit me acquis-në e Bashkimit Evropian, si dhe realizueshmërinë dhe afatin e zbatimit. Edhe nga pikëpamja e teknikës legjislative, ky opsion është i preferuar, pasi ndryshimet e propozuara nuk prekin më shumë se 50% të dispozitave të ligjit në fuqi.

Në aspektin financiar, DSIP-i vlerëson kostot për sektorin publik në rreth 7,5 milionë euro për investime kapitale (CAPEX) dhe rreth 2,90 milionë euro në vit për kostot e funksionimit (OPEX), me një vlerë të përgjithshme për një periudhë 10-vjeçare prej rreth 36,5 milionë eurosh. Përballë këtyre kostove, përfitimet afatgjata vlerësohen të konsiderueshme, ndonëse jo të gjitha mund të shprehen drejtpërdrejt në terma monetarë. Këto përfitime përfshijnë uljen e kostove të kujdesit shëndetësor si rezultat i ekspozimit më të ulët ndaj ndotjes industriale, rritjen e produktivitetit ekonomik, reduktimin e dëmeve në mjedis dhe të kostove të rehabilitimit, nxitjen e investimeve në teknologji më efikase dhe miqësore me mjedisin të lidhura me TMD-të, përmirësimin e sigurisë juridike për operatorët dhe institucionet, si dhe përafrimin më të mirë me kërkesat e Bashkimit Evropian. Bazuar në praktikën e Bashkimit Evropian dhe në vlerësimet e DSIP-it, përfitimet afatgjata të zbatimit të efektshëm të projektligjit pritet të tejkalojnë ndjeshëm kostot fillestare të përputhshmërisë dhe kostot institucionale. Duke marrë parasysh strukturat institucionale ekzistuese, përfshirë Ministrinë e Mjedisit, Agjencinë Kombëtare të Mjedisit, strukturat përgjegjëse inspektuese në mjedis, si dhe kapacitetet aktuale të

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

institucioneve përgjegjëse. Kostot buxhetore gjatë periudhës trevjeçare pas miratimit të ligjit pritet të jenë graduale dhe të shpërndara në kohë.

Aktivitet	Viti	Niveli i kostos
Hartimi i akteve nënligjore dhe fillimi i ngritjes së sistemit.	Viti 1	I ulët (kosto administrative dhe rregullatore)
Zhvillimi i sistemit elektronik (IES), pajisjet, laboratorët	Viti 2	Mesatar
Funksionimi i konsoliduar i sistemit dhe monitorimi i vazhdueshëm i zbatimit.	Viti 3	I qëndrueshëm

KONSULTIMI

Jepni një përmbledhje të çdo konsultimi të kryer (me kë dhe si jeni konsultuar?), çfarë pikëpamjesh janë shprehur, si janë trajtuar ato, domethënë çfarë ndryshimesh janë pranuar dhe çfarë janë refuzuar dhe arsytet pse?)

Projektligji po i nënshtrohet një procesi të plotë konsultimi publik, i cili mbetet i hapur deri më 03.07.2026, në përputhje me legjislacionin për njoftimin dhe konsultimin publik, si dhe me standardet e Bashkimit Evropian për transparencën dhe pjesëmarrjen e publikut. Dokumenti është publikuar në Regjistrin Elektronik për Njoftimet dhe Konsultimet Publike (RENJKP) dhe është shoqëruar me seanca dëgjimore publike me institucionet përgjegjëse, njësitë e vetëqeverisjes vendore, komunitetin akademik, shoqërinë civile dhe sektorin privat, me qëllim mbledhjen e mendimeve dhe propozimeve të palëve të interesuara mbi masat e parashikuara.

Pas përfundimit të procesit të konsultimit publik dhe shqyrtimit të komenteve të paraqitura, projektligji pritet t'i përcillet Komisionit Evropian për vlerësim paraprak, në kuadër të procesit të përafrimit me Direktivën 2010/75/BE për shkarkimet industriale (IED) dhe Direktivën (BE) 2015/2193 për kufizimin e shkarkimeve të disa ndotësve në ajër nga impiantet me djegie të mesme (MCPD).

Në kuadër të rishikimit të ligjit nr. 10448/2011, "Për lejet e mjedisit", dhe hartimit të DSIP-it për zbatimin e kërkesave të Direktivës për Shkarkimet Industriale, janë organizuar disa takime konsultuese me palët e interesuara. Procesi i konsultimit ka nisur në muajin tetor 2025 dhe ka vijuar gjatë muajit nëntor 2025, duke përfshirë takime të posaçme me operatorët industrialë, të zhvilluara më 17 dhe 21 nëntor 2025. Gjithashtu, Ministria e Mjedisit dhe Agjencia Kombëtare e Mjedisit kanë organizuar takime konsultuese, si në formë online, ashtu edhe me pjesëmarrje fizike. Më 9 mars 2026 u zhvillua një takim gjithëpërfshirës me operatorët që i nënshtrohen kërkesave të IED-së, për diskutimin e ndryshimeve të propozuara ligjore dhe masave për zbatimin e tyre.

ZBATIMI DHE MONITORIMI

Si do të organizohen zbatimi dhe monitorimi? (jo më shumë se 5 rreshta)

Zbatimi i projektligjit për lejet e mjedisit do të kërkojë një sistem të strukturuar dhe të koordinuar për monitorimin dhe zbatimin e kërkesave të tij. Ky proces është thelbësor për të siguruar që

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

ndryshimet ligjore të propozuara të prodhojnë një ndikim real dhe të matshëm në përmirësimin e cilësisë së mjedisit dhe shëndetit publik, si dhe për të mbështetur përafrimin e plotë me kërkesat e BE-së. Zbatimi udhëhiqet nga Ministria e Mjedisit, e mbështetur nga AKM-ja, strukturat inspektuese, Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB) dhe njësitë e vetëqeverisjes vendore. Operatorët ekonomikë përmbushin kushtet e lejes së mjedisit, kërkesat e Sistemit të Menaxhimit Mjedisor (SMM), vetëmonitorimin e shkarkimeve dhe të mjedisit pritës, si dhe raportimin. Progresi matet nëpërmjet treguesve të matshëm: përqindjes së përputhshmërisë së operatorëve, numrit të tejkalimeve të Vlerave Kufitare të Shkarkimeve (VKSH), lejeve të rishikuara në përputhje me përfundimet e Teknikave më të Mira të Disponueshme (TMD) dhe nivelit të publikimit online të informacionit (baza e të dhënave të lejeve të mjedisit dhe Regjistri PRTR). Zbatimi shoqërohet me vlerësim periodik dhe rishikim të kushteve të lejes së mjedisit në përputhje me zhvillimet teknologjike.

PJESA 2: BAZA KRYESORE E ANALIZËS DHE PROVAVE

HISTORI

Jepni kontekstin e politikës.

Ligji nr. 10448, datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”, i ndryshuar, është akti kryesor ligjor që rregullon sistemin e lejeve të mjedisit në Republikën e Shqipërisë. Ligji përcakton regjimin e lejeve të mjedisit të tipit A dhe B, si dhe rolet dhe përgjegjësitë kryesore të institucioneve kompetente për shqyrtimin, miratimin, lëshimin, monitorimin dhe kontrollin e tyre. Në vitin 2021, pas përfundimit të procesit të Këshillimit Kombëtar, ministria përgjegjëse për mjedisin ndërmoi hapa për zbatimin e nismave të identifikuar si prioritare. Në këtë kuadër, u vlerësua e nevojshme forcimi i regjimit të kundërvajtjeve administrative, duke parashikuar rritjen me rreth 30% të sanksioneve të zbatueshme krahasuar me nivelet e përcaktuara në legjislacionin në fuqi për lejet e mjedisit. Në vitin 2024 u ndërmorën ndërhyrje për përmirësimin e kuadrit ligjor në fushën e mjedisit. Këto ndërhyrje synuan sigurimin e një niveli të lartë të mbrojtjes së mjedisit, ruajtjen dhe përmirësimin e tij, parandalimin dhe reduktimin e rreziqeve për jetën dhe shëndetin e njeriut, si dhe krijimin e kushteve për zhvillimin e qëndrueshëm të vendit. Këto objektiva synohen të arrihen nëpërmjet parandalimit, kontrollit dhe mbrojtjes së mjedisit, duke kontribuar në përmirësimin e qëndrueshmërisë mjedisore, cilësisë së jetës dhe shëndetit të njeriut. Aktualisht, në kuadër të procesit të integritimit evropian, është vlerësuar përsëri e nevojshme ndërmarrja e një nisme për rishikimin dhe përafrimin e mëtejshëm të kuadrit rregullator për lejet e mjedisit me Direktivën 2010/75/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 24 nëntor 2010, për shkarkimet industriale, të ndryshuar, si dhe me Direktivën (BE) 2015/2193 për kufizimin e shkarkimeve të disa ndotësve në ajër nga impiantet me djegie të mesme. Kjo nismë synon garantimin e një niveli më të lartë të mbrojtjes së mjedisit, përmirësimin e cilësisë së jetës dhe sigurimin e një mjedisi më të pastër e më të shëndetshëm për qytetarët e Republikës së Shqipërisë.

Kuadri ekzistues strategjik dhe ligjor

- Ligji nr. 10448, datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 10431, datë 9.6.2011, “Për mbrojtjen e mjedisit”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 119/2014, datë 18.9.2014, “Për të drejtën e informimit”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 10440, datë 7.7.2011, “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”, i ndryshuar;

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

- Ligji nr. 162/2014, datë 4.12.2014, “Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit në mjedis”, i ndryshuar;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 419, datë 25.6.2014, “Për miratimin e kërkesave të posaçme për shqyrtimin e kërkesave për leje mjedisi të tipave A, B dhe C, për transferimin e lejeve nga një subjekt te tjetri, të kushteve për lejet respektive të mjedisit, si dhe rregullave të hollësishme për shqyrtimin e tyre nga autoritetet kompetente deri në lëshimin e këtyre lejeve nga Qendra Kombëtare e Biznesit”, i ndryshuar;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 372, datë 18.5.2016, “Për miratimin e rregullave të komunikimit, konsultimit dypalësh dhe vendimmarrjes për lejen e mjedisit të tipit A, për funksionimin e instalimit të vendosur në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe që ka mundësi reale të krijojë efekte negative të konsiderueshme në mjedisin e një shteti tjetër, ose menjëherë pasi i kërkohet nga ky shtet”, i ndryshuar;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 178, datë 6.3.2012, “Për incinerimin e mbetjeve”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 908, datë 21.12.2016, “Për përcaktimin e masave për kufizimin e shkarkimit të përbërësve organikë të avullueshëm nga përdorimi i tretësve organikë në disa veprimtari dhe instalime”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 672, datë 12.11.2025, “Për krijimin e bazës së të dhënave shtetërore të Sistemit të Integruar Mjedisor (SIM)”.

PROBLEMI NË SHQYRTIM

Përshkruani natyrën e problemit. Identifikoni shkaqet e problemit. Përshkruani shtrirjen e problemit. Identifikoni grupet e prekura nga ky problem – qeveria / biznesi / shoqëria civile / qytetarët. Vlerësoni nëse problemi mund ose jo të trajtohet përmes një ndryshimi të politikës.

1. Natyra e problemit

Veprimtaritë industriale janë thelbësore për zhvillimin ekonomik dhe ofrimin e mallrave dhe shërbimeve; megjithatë, ato mund të kenë gjithashtu ndikime të konsiderueshme negative në shëndetin e njeriut dhe mjedisin. Proceset industriale gjenerojnë shkarkime të ndotësve, si oksidet e azotit (NOx), amoniaku (NH₃), merkuri (Hg), gazrat serrë dhe substanca të tjera të rrezikshme, të cilat mund të ndotin ajrin, ujin dhe tokën. Këto shkarkime kontribuojnë në ndotjen e ajrit dhe ujit, humbjen e biodiversitetit, ndryshimet klimatike dhe probleme të ndryshme shëndetësore.

Veprimtaritë si prodhimi i energjisë elektrike, trajtimi dhe menaxhimi i mbetjeve, mbarështimi intensiv i blegtorisë dhe prodhimi i çimentos janë ndër burimet kryesore industriale të ndotjes së mjedisit. Duke njohur këto sfida, Direktiva e rishikuar për Shkarkimet Industriale (IED 2.0) synon të forcojë masat për parandalimin dhe kontrollin e ndotjes, të nxisë përdorimin e Teknikave më të Mira të Disponueshme (TMD) dhe të mbështesë kalimin drejt një sektori industrial më të pastër, më efikas në përdorimin e burimeve dhe neutral ndaj klimës.

Sistemi aktual i lejeve të mjedisit, i rregulluar nga ligji nr. 10448/2011, nuk siguron kontroll plotësisht efektiv të ndotjes. Problemi nuk qëndron vetëm në përafrimin e pjesshëm me acquis-në, por mbi të gjitha në efektivitetin real të kuadrit: edhe kur ekzistojnë leje mjedisi, ato jo gjithmonë garantojnë nivele shkarkimesh në përputhje me standardet evropiane, pasi lidhja ndërmjet kushteve të lejes së mjedisit dhe Teknikave më të Mira të Disponueshme (TMD) nuk është detyruese. Si rezultat, ngarkesa mjedisore nga veprimtaritë industriale, energjetike dhe minerare mbetet e lartë dhe e

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

kontrolluar në mënyrë të pamjaftueshme, duke ndikuar drejtpërdrejt në cilësinë e ajrit, ujit dhe tokës, si dhe në shëndetin e qytetarëve.

Në lidhje me operatorët industrialë, është hartuar një vlerësim i plotë i operatorëve të mundshëm industrialë që përfshihen në fushën e zbatimit të IED 2.0 dhe janë identifikuar të paktën 59 instalime, të ndara sipas sektorëve, siç përshkruhet në tabelën më poshtë:

Tabelë 1: Përmbledhje e operatorëve industrialë potencialisht subjekt i IED në Shqipëri

Sektori dhe kodi IED	Numri i instalimeve	Shkarkimet kryesore / ndikimet në mjedis	Nevojat kryesore për përputhshmëri me IED 2.0	Lloji i lejes së mjedisit
Industria e naftës Kodi 1.2	6	Ndotës në ajër (SO ₂ , NO _x , VOC), ujëra të ndotura me përmbajtje vajore dhe ndotje e tokës.	Zbatimi i TMD-ve për rafinimin dhe magazinimin; kontrolli dhe monitorimi i vazhdueshëm i shkarkimeve; përmirësimi i menaxhimit të ujërave të ndotura; hartimi i planeve për rehabilitimin e vendndodhjes.	A; B
Industria metalurgjike Kodi 2	9	Pluhur, metale të rënda, gazra acidë dhe shkarkime ujore të ndotura.	Zbatimi i TMD-ve për reduktimin e shkarkimeve, përfshirë filtrat dhe pastruesi e gazrave (skrubera); modernizimi i furrave; rritja e eficiencës energjetike; menaxhimi i sigurt i mbetjeve dhe skorieve.	A
Industria e çimentos Kodi 3.1/b	3	CO ₂ , NO _x , SO ₂ dhe lëndë grimcore.	Rritja e eficiencës energjetike; zëvendësimi i klinkerit; kontrolli i rreptë i shkarkimeve nëpërmjet sistemeve të avancuara të trajtimit të gazrave; bashkëpërpunimi i mbetjeve si lëndë djegëse alternative, në përputhje me TMD-të.	A
Industria e qeramikës Kodi 3.5	5	Pluhur, shkarkime të fluorit dhe gazra të djegies.	Zbatimi i TMD-ve për eficiencën e furrave dhe kontrollin e shkarkimeve; rikuperimi i energjisë; monitorimi i shkarkimeve të procesit.	A
Industria kimike Kodet 4.1 dhe 4.2	9	VOC, gazra toksikë, ujëra të ndotura kimike dhe mbetje të rrezikshme.	Zbatimi i TMD-ve për kontrollin e shkarkimeve; magazinimi dhe trajtimi i sigurt i kimikateve; monitorimi i proceseve; përmirësimi i trajtimit të ujërave të ndotura dhe mbetjeve.	A
Industria e eksplozivëve Kodet 4.6 dhe 5.2/b	1	NO _x , lëndë grimcore dhe rrezik i shkarkimeve aksidentale.	Forcimi i sistemeve të menaxhimit të rrezikut dhe kontrollit; zbatimi i TMD-ve për shkarkimet dhe menaxhimin e mbetjeve; garantimi i gatishmërisë për emergjenca, në përputhje me kërkesat e Seveso III.	A
Menaxhimi i mbetjeve Kodi 5	14	Shkarkime në ajër, përfshirë NO _x , CO	Zbatimi i TMD-ve për djegien dhe rikuperimin e energjisë; përmirësimi i monitorimit të shkarkimeve; menaxhimi i	A

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

		dhe pluhur; ujëra të ndotura; mbetje.	hirit dhe mbetjeve; koordinimi me autoritetet vendore.	
Rritja intensive e shpendëve ose derrave Kodi 6.6	10	Amoniak, erëra, ujëra të ndotura organike dhe ngarkesa me lëndë ushqyese.	Magazinimi dhe menaxhimi i plehut organik në përputhje me TMD-të; trajtimi i ujërave të ndotura; kontrolli dhe monitorimi i erërave dhe shkarkimeve në ajër; menaxhimi i lëndëve ushqyese.	A
Regjia e lëkurëve dhe e gëzofëve Kodi 6.3	1	Ujëra të ndotura me ngarkesë të lartë organike, sulfide, krom, klorure dhe lëndë të ngurta pezull.	Reduktimi i konsumit të ujit dhe kimikateve; zëvendësimi ose kontrolli i substancave të rrezikshme; optimizimi i proceseve të lagës, gëlqerëzimit, heqjes së gëlqeres, regjjes, ngjyrosjes dhe përfundimit; ndarja dhe trajtimi i rrjedhave të ujërave të ndotura.	B
Veprimtari të tjera Kodi 6	1	Ujëra të ndotura me ngarkesë të lartë organike dhe erëra.	Përmirësimi i impianteve të trajtimit; menaxhimi i llumrave; koordinimi i procedurave të lejeve të mjedisit ndërmjet AKM-së, Agjencisë së Menaxhimit të Burimeve Ujore dhe njësive të vetëqeverisjes vendore.	A; B
Gjithsej	59			

2. Shkaqet e problemit

Problemi buron nga disa shkaqe rrënjësore të ndërlidhura.

Baza ligjore e paplotë. Legjislacioni aktual i referohet TMD-së, por nuk parashikon një kuadër të plotë dhe të zbatueshëm: nuk përcakton një lidhje detyruese ndërmjet kushteve të lejes së mjedisit dhe niveleve të shkarkimeve të lidhura me TMD-në (BAT-AEL), si dhe nuk u përgjigjet kërkesave të reja të Direktivës së ndryshuar 2010/75/BE (IED 2.0). Monitorimi dhe raportimi i fragmentuar. Detyrimet për vetëmonitorimin, raportimin dhe sigurimin e përputhshmërisë nuk janë të standardizuara plotësisht dhe nuk janë të lidhura ngushtë me rishikimin e lejes së mjedisit. Regjimi i fragmentuar i lejeve të mjedisit. Nuk ka një dallim të qartë ndërmjet kategorive të instalimeve dhe as trajtim specifik për impiantet e mesme të djegies, çka çon në zbatim jo të njëtrajtshëm dhe trajtim të pabarabartë të operatorëve. Digjitalizimi dhe transparenca e pamjaftueshme. Procedurat për lejet e mjedisit kanë qenë pjesërisht manuale dhe qasja publike në informacionin mjedisor e kufizuar, çka dobëson llogaridhënien dhe pjesëmarrjen e publikut në vendimmarrje. Kapacitetet institucionale të kufizuara. Mungesa e kapaciteteve teknike për vlerësimin e TMD-së, përcaktimin e TMD-AEL-ve dhe kontrollin e instalimeve pengon zbatimin efektiv të kuadrit ekzistues.

3. Fusha e problemit

Problemi ka shtrirje kombëtare dhe prek të gjithë territorin, me intensitet më të lartë në zonat ku ushtrohen veprimtari me ndikim të lartë në mjedis, veçanërisht industria energjetike (nxjerrja dhe përpunimi i naftës dhe gazit) dhe industria minerare (minierat me shfrytëzim në sipërfaqe të hapur), të cilat përbëjnë burime të konsiderueshme presioni. Fusha e rregullimit shtrihet gjithashtu në veprimtari të reja që rrjedhin nga IED 2.0, si prodhimi i baterive, nxjerrja e mineraleve kritike,

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

prodhimi i hidrogjenit dhe trajtimi i mbetjeve. Pa ndërhyrje, ndikimi në mjedis dhe shëndet pritet të vijojë dhe të përkeqësohet me zgjerimin e veprimtarisë industriale.

4. Grupet e prekura

- Qytetarët dhe komuniteti vendas, të ekspozuar drejtpërdrejt ndaj ndotjes industriale dhe ndikimeve të saj në shëndet, veçanërisht pranë zonave industriale dhe minerare;
- Operatorët ekonomikë, të cilët do të përballen me kërkesa të reja për përputhshmëri, por edhe me një kuadër më të qartë dhe të qëndrueshëm ligjor;
- Institucionet publike, të cilat mbajnë përgjegjësi për lëshimin, monitorimin dhe kontrollin e lejeve të mjedisit;
- Sistemi i shëndetit publik, si përfitues indirekt nga reduktimi i ndotjes;
- Publiku i interesuar dhe organizatat e shoqërisë civile, qasja e të cilëve në informacionin mjedisor dhe pjesëmarrja në vendimmarrje është aktualisht e kufizuar.

5. A mund të zgjidhet problemi përmes ndryshimit të politikës?

Po, sepse baza ligjore e paplotë, mungesa e një lidhje detyruese me TMD-në, fragmentimi i regjimit të lejeve të mjedisit dhe dobësia e monitorimit janë të natyrës ligjore dhe rregullatore dhe për këtë arsye adresohen drejtpërdrejt nëpërmjet ndryshimeve të synuara në ligjin nr. 10448/2011, pa nevojën për një ligj krejtësisht të ri. Masat jorregullatore (ndërgjegjësimi, trajnimet vullnetare) mund ta plotësojnë ndërhyrjen, por nuk mund ta zëvendësojnë atë, pasi detyrimet kryesore kërkojnë një bazë ligjore. Për këtë arsye, ndërhyrja e qeverisë është e nevojshme dhe efektive.

ARSYEJA PËR NDËRHYRJEN

Shpjegoni pse qeveria planifikon të ndërhyjë dhe pse është e nevojshme. Shpjegoni çfarë shpreson të adresojë qeveria përmes kësaj ndërhyrjeje. Përcaktoni shkallën e ndërhyrjes së qeverisë që nevojitet për të adresuar problemin. Shpjegoni se si kjo ndërhyrje mbështet objektivat e nivelit të lartë të qeverisë. Renditni punën ekzistuese të kryer tashmë.

1. Pse ndërhyrja e qeverisë dhe pse është e nevojshme

Ndërhyrja është e nevojshme, pasi problemet e identifikuar janë të natyrës ligjore dhe rregullatore dhe nuk mund të zgjidhen përmes masave administrative ose vullnetare. Sistemi aktual i lejeve të mjedisit nuk siguron një lidhje detyruese ndërmjet kushteve të lejes dhe niveleve të shkarkimeve të lidhura me Teknikat më të Mira të Disponueshme (TMD-AEL), nuk përmban instrumentet kryesore të Direktivës së ndryshuar 2010/75/BE (IED 2.0) dhe rregullon vetëm pjesërisht impiantet e mesme të djegies. Pa një ndryshim ligjor, këto mangësi mbeten të pazgjidhura, ngarkesa mjedisore nga veprimtaritë industriale vazhdon dhe Shqipëria nuk mund të përmbushë detyrimet për përafrim sipas Kapitullit 27.

2. Çfarë synon të adresojë qeveria

Nëpërmjet kësaj ndërhyrjeje, qeveria synon të kalojë nga një qasje tradicionale e bazuar në kontrollin e thjeshtë të shkarkimeve drejt një qasjeje moderne, parandaluese dhe të integruar për menaxhimin e ndikimit mjedisor. Konkretisht, ndërhyrja synon të vendosë lidhjen detyruese ndërmjet lejes dhe TMD-së, të forcojë sistemin e integruar të lejeve (Tipi A), të përcaktojë detyrime për Sistemet e

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Menaxhimit Mjedisor (SMM), të standardizojë monitorimin, raportimin dhe sigurimin e përputhshmërisë, të rregullojë në mënyrë të veçantë impiantet e mesme të djegies dhe të rrisë transparencën nëpërmjet publikimit elektronik të informacionit mjedisor.

3. Shkalla e ndërhyrjes

Shkalla e përshtatshme e ndërhyrjes është një ndryshim ligjor në nivel kombëtar, nëpërmjet ndryshimit të ligjit nr. 10448/2011, dhe jo hartimi i një ligji të ri. Ndryshimet janë të synuara dhe nuk prekin më shumë se 50% të dispozitave, çka e bën ndryshimin instrument proporcional sipas teknikës së hartimit legjislativ. Ndërhyrja shoqërohet me legjislacion dytësor zbatues dhe me forcimin e kapaciteteve institucionale, pa krijuar struktura të reja administrative.

4. Mbështetja për objektivat e nivelit të lartë

Ndërhyrja është plotësisht në përputhje me objektivat e nivelit të lartë të qeverisë. Ajo zbaton Programin Politik të Këshillit të Ministrave dhe Programin Analitik të Akteve, të cilat parashikojnë rishikimin e kuadrit ligjor për lejet e mjedisit. Ajo mbështet detyrimet sipas Kapitullit 27 “Mjedisi dhe ndryshimet klimatike” dhe procesin e integritimit evropian, nëpërmjet përafrimit me Direktivën 2010/75/BE (IED) dhe Direktivën (BE) 2015/2193 (MCPD). Ajo gjithashtu kontribuon në politikat kombëtare për zhvillimin e qëndrueshëm, përdorimin efikas të burimeve dhe kalimin drejt një ekonomie me shkarkime të ulëta, si dhe në DSIP-në për Direktivën 2010/75/BE.

5. Puna e kryer deri më tani

Nisma bazohet në një punë të konsiderueshme paraprake në fushën e lejeve të mjedisit. Pas Konsultimit Kombëtar të vitit 2022, Ministria kreu një ndërhyrje të parë në ligjin nr. 10448/2011, e cila përforcoi masat administrative dhe sanksionet për shkeljet e parashikuara. (rritje me 30% e gjobave, duke parashikuar gjobën si titull ekzekutiv) dhe qartësoi regjistrin e lejeve. Veprimtaria inspektuese ka qenë e vazhdueshme: gjatë periudhës korrik 2020–gusht 2022, AKM-ja inspektoi 2 181 subjekte dhe vendosi 150 masa administrative në vlerën rreth 59.5 milionë lekë. Nisma aktuale bazohet në këtë themel, duke e zhvendosur fokusin nga sanksionet drejt përafrimit të plotë me IED-në dhe MCPD-në. Së fundmi, me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 672, datë 12.11.2025, u krijua baza e të dhënave shtetërore e Sistemit të Integruar të Mjedisit (SIM), mbi të cilën do të ndërtohen baza publike e të dhënave për lejet e mjedisit, publikimi elektronik i informacionit dhe mekanizmat e raportimit të parashikuara nga ky projektligj.

OBJEKTIVI I POLITIKËS

Përcaktoni objektiva që i korrespondojnë problemit dhe shkaqeve të tij. Sigurohuni që objektivat e përcaktuara të korrespondojnë me ato të dhëna në përmbledhjen ekzekutive, por në më shumë hollësi. Sigurohuni që objektivat të jenë specifikë, të matshëm, të arritshëm, realistë dhe të përcaktuar në kohë.

Objektivi i përgjithshëm i projektligjit është përmirësimi i cilësisë së mjedisit, përfshirë cilësinë e ajrit, dhe mbrojtjen e shëndetit publik, nëpërmjet përafrimit të mëtejshëm dhe zbatimit progresiv të kërkesave të Direktivës 2010/75/BE për shkarkimet industriale dhe Direktivës (BE) 2015/2193 për

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

impiantet e mesme të djegies, si dhe nëpërmjet forcimit të mekanizmave të zbatimit dhe kontrollit në fushën e legjislacionit mjedisor.

Në mbështetje të këtij objektiivi të përgjithshëm, projektligji synon të arrijë objektivat specifike të mëposhtme:

- Integrimin e plotë të konceptit të Teknikave më të Mira të Disponueshme (TMD) në procesin e dhënies dhe zbatimit të lejeve të mjedisit, duke e shndërruar TMD-në nga një referencë në një kusht detyrues të lejes së mjedisit.
- Përcaktimin e Vlerave Kufitare të Shkarkimeve (VKSH) në përputhje me konkluzionet e TMD-së dhe nivelet e shkarkimeve të lidhura me TMD-në (TMD-AEL).
- Forcimin e detyrimeve për monitorimin dhe raportimin e shkarkimeve, duke përcaktuar detyrime të qarta për operatorët për kryerjen e vetëmonitorimit të vazhdueshëm dhe përditësimin në përputhje me TMD-të e rishikuara.
- Krijimin e Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor (SMM) (neni 7/1), të cilat sigurojnë përmirësimin e vazhdueshëm të performancës mjedisore nëpërmjet planifikimit, monitorimit dhe rishikimit sistematik të proceseve dhe ndikimeve mjedisore të veprimtarisë industriale.
- Rishikimin e vazhdueshëm të lejeve të mjedisit, me përditësimin e kushteve të lejes së mjedisit brenda 4 viteve nga publikimi i konkluzioneve përkatëse të TMD-së.
- Përdorimin e instrumenteve të reja, si raporti i gjendjes fillestare (neni 9/1), për dokumentimin e gjendjes së tokës dhe ujërave nëntokësore dhe për garantimin e rehabilitimit pas ndërprerjes së veprimtarisë.
- Digjitalizimin e plotë të procedurave për lejet e mjedisit deri në vitin 2035.
- Sigurimin e qasjes së publikut në informacionin mjedisor dhe pjesëmarrjen e publikut në procedurat për lejet e mjedisit.
- Parandalimin dhe rehabilitimin e ndotjes së mjedisit: Futjen e raporteve të gjendjes fillestare dhe detyrimeve përkatëse për vlerësimin e gjendjes së tokës dhe ujërave nëntokësore përpara fillimit të veprimtarive, lehtësimin e identifikimit të dëmit mjedisor dhe sigurimin e masave të përshtatshme të rehabilitimit pas ndërprerjes së veprimtarive industriale.
- Modernizimin dhe digjitalizimin e sistemeve për lejet e mjedisit dhe përputhshmërinë: Mbështetjen e kalimit drejt procedurave plotësisht digjitale për lejet e mjedisit, raportimin dhe menaxhimin e informacionit deri në vitin 2035, duke përmirësuar efikasitetin administrativ, qasjen në të dhëna dhe mbikëqyrjen rregullatore.
- Forcimin e pjesëmarrjes së publikut dhe qasjes në informacionin mjedisor: Sigurimin e qasjes efektive të publikut në informacionin mjedisor dhe pjesëmarrjen kuptimplotë në proceset e vendimmarrjes mjedisore, në përputhje me parimet e transparencës, llogaridhënies dhe Konventës së Aarhusit.
- Zbatimi i projektligjit pritet të arrijë rezultatet operationale të mëposhtme deri në vitin 2035: 100% e lejeve të mjedisit për instalimet IED, të përafuara me konkluzionet e zbatueshme të TMD-së dhe TMD-AEL-të;
- Leje mjedisi të rishikuara dhe të përditësuara brenda katër viteve nga publikimi i konkluzioneve të reja të TMD-së;
- Sisteme të Menaxhimit Mjedisor të krijuara dhe të zbatuara nga të gjithë operatorët që përfshihen në fushën e zbatimit të legjislacionit;

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

- Rritje të shkallës së përputhshmërisë me Vlerat Kufitare të Shkarkimeve dhe kushtet e lejes së mjedisit;
- Përmirësim të cilësisë dhe disponueshmërisë së të dhënave të monitorimit të shkarkimeve nëpërmjet sistemeve të raportimit digjital;
- Digjitalizim të plotë të procedurave për lejet e mjedisit, raportimin dhe shkëmbimin e informacionit;
- Qasje të zgjeruar të publikut në informacionin mjedisor dhe rritje të pjesëmarrjes së palëve të interesuara në procedurat për lejet e mjedisit;
- Përmirësim të mbrojtjes së tokës dhe ujërave nëntokësore nëpërmjet përdorimit sistematik të raporteve të gjendjes fillestare dhe kërkesave për rehabilitim.

PËRSHKRIMI I OPSIONEVE TË SHQYRTUARA

Përshkruani opsionin e status quo-së. Identifikoni dhe përshkruani të gjitha opsionet e politikave që keni shqyrtuar. Shpjegoni se si u përzgjedhën opsionet e listuara.

Për arritjen e objektivave të politikës, u shqyrtuan katër opsione, të përzgjedhura sipas praktikës standarde të vlerësimit të ndikimit rregullator: status quo-ja si pikë referimi, një opsion jorregullator si provë e nevojës për ndërhyrje rregullatore dhe dy opsione rregullatore me intensitet të ndryshëm (ndryshimi kundrejt një ligji të ri).

Opsioni 0 (status quo) - Nuk ndërmerret asnjë ndërhyrje përmes ndonjë ndryshimi apo politike të re ndërkohë, kuadri ligjor ekzistues vazhdon. Sipas këtij opsioni, nuk merret asnjë masë për të shmangur problemet e identifikuar deri më tani. Ky opsion ka një avantazh të kufizuar, në drejtim të konsumit të burimeve njerëzore dhe financiare për kryerjen e studimeve të nevojshme për identifikimin e problemit dhe hartimin e nismës.

Avantazhet:

- Nuk ka kosto fillestare të reja;
- Stabiliteti i kuadrit ekzistues.

Disavantazhet:

- Nuk lejon përmbushjen e objektivave të Direktivës 2010/75/BE dhe Direktivës (BE) 2015/2193;
- Sistemi i lejeve të mjedisit do të mbetet i fragmentuar, pa garantuar një trajtim të unifikuar dhe të integruar të kërkesave mjedisore.
- Nuk siguron zbatimin detyrues të kërkesave të bazuara në Teknikat më të Mira të Disponueshme (TMD);
- Nuk adreson mangësitë në monitorim, raportim dhe kontroll.

Vlerësimi: Një opsion i papranueshëm, me rrezik të lartë për mjedisin dhe për procesin e integritimit.

Opsioni 1 (jorregullator) - Ky opsion do të mbështetet në vetërregullim dhe në përdorimin e mekanizmave jorregullatorë për të adresuar problemet e identifikuar. U shqyrtua gjithashtu adresimi

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

i çështjeve nëpërmjet trajnimeve vullnetare dhe masave ndërgjegjësuese për reduktimin e ndotjes së mjedisit. Megjithatë, ky opsion u vlerësua i pamjaftueshëm për zgjidhjen e problemeve të identifikuara, veçanërisht të atyre që prekin mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

Avantazhet:

- Kosto relativisht e ulët për buxhetin publik;
- Lehtësi zbatimi;
- Kontribuon në rritjen e ndërgjegjësimit të publikut.

Disavantazhet:

- Nuk krijon detyrime ligjore për operatorët;
- Nuk siguron zbatimin e standardeve të BE-së;
- Nuk adreson në mënyrë efektive ndotjen industriale;
- Nuk përmirëson strukturën e sistemit të lejeve të mjedisit;
- Ka efekt të kufizuar dhe afatshkurtër.

Vlerësimi: Një opsion mbështetës, por jo i mjaftueshëm si ndërhyrja kryesore.

Opsioni 2 (ligji i ri) - Ky është një opsion jo i preferuar, pasi rezultatet janë të njëjta me ato të Opsionit 3, por kostot janë më të larta dhe përdorimi i burimeve njerëzore është më i madh. Koha e nevojshme për hartimin dhe miratimin e një ligji të ri do të ishte gjithashtu më e gjatë. Duke qenë se ndërhyrja duhet të jetë e menjëhershme për të shmangur pasojat, ky opsion nuk mund të konsiderohet i preferuar. Në rast se do të kishte ndërhyrje të tjera që do të preknin në masë të konsiderueshme ligjin ekzistues, hartimi i një ligji të ri do të konsiderohej i nevojshëm.

Avantazhet:

- Do të lejonte një ristrukturim të plotë të kuadrit ligjor;
- Mund të lejonte integrimin e plotë dhe të drejtpërdrejtë të acquis-së së BE-së;
- Mund të ofronte, në teori, qartësi më të madhe normative.

Disavantazhet:

- Nuk është proporcional me natyrën e ndërhyrjes, pasi ndryshimet e propozuara janë të synuara;
- Do të kërkonte një periudhë më të gjatë për hartim, konsultim dhe miratim;
- Mund të krijonte pasiguri juridike dhe sfida institucionale gjatë periudhës tranzitore;
- Mund të rrezikonte vonesa në përmbushjen e detyrimeve të lidhura me BE-në;
- Do të sillte kosto më të larta administrative dhe institucionale.

Vlerësimi: Një opsion që nuk është efikas dhe proporcional në këtë fazë.

Opsioni 3 (ndryshimi i ligjit ekzistues) - Sipas këtij opsioni, problemet e identifikuara do të adresoheshin nëpërmjet ndryshimeve të nevojshme në ligjin në fuqi. Ky është opsioni i preferuar, pasi përbën një instrument ligjor të mjaftueshëm dhe në kohë për arritjen e objektivave të politikës dhe adresimin e problemeve që justifikojnë nevojën për ndërhyrje, duke sjellë njëkohësisht kosto më të ulëta krahasuar me përgatitjen e një ligji të ri.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Avantazhet:

- Një instrument ligjor i mjaftueshëm dhe në kohë;
- Ndryshimet nuk prekin më shumë se 50% të dispozitave;
- Mundëson përafrimin me Direktivën 2010/75/BE (IED) dhe Direktivën (BE) 2015/2193 (MCPD) brenda një afati më të shkurtër kohor (ligji hyn në fuqi 18 muaj pas publikimit, kundrejt një afati shumë më të gjatë për një ligj të ri);
- Ruan vijimësinë e kuadrit dhe redukton rrezikun institucional.

Disavantazhet/kostot:

- Kosto shtesë për kapacitetet institucionale dhe monitorimin;
- Ngarkesë e shtuar për operatorët; nevojë për trajnim dhe përshtatje institucionale.

Vlerësimi: Një opsion proporcional, efikas dhe i realizueshëm.

Shtesë metodologjike – elementët e analizës kosto–përfitim (CBA)

Për të plotësuar analizën e ndikimeve, vlerësimi ekonomik i opsionit të preferuar mbështetet në një analizë kosto–përfitim orientuese, duke krahasuar kostot dhe përfitimet shtesë të Opsionit 3 kundrejt skenarit bazë/status quo. Analiza merr në konsideratë kostot për sektorin publik, kostot për operatorët ekonomikë dhe përfitimet mjedisore, shëndetësore, institucionale dhe ekonomike që priten nga zbatimi i projektligjit.

Në mungesë të të dhënave të plota për monetizimin e përfitimeve mjedisore dhe shëndetësore, analiza ekonomike plotësohet me vlerësimin cilësor të ndikimeve dhe me analizën shumëkriteriale (MCA), e cila rendit Opsionin 3 si alternativën më të favorshme.

Supozimet bazë të analizës janë: skenari bazë është vazhdimi i kuadrit aktual pa ndryshime ligjore; opsioni i analizuar është amendimi i ligjit ekzistues; horizonti kohor është 10 vite; faktorët e zbritjes janë ata të parashikuar në tabelën e RIA-s; kostot publike përfshijnë CAPEX rreth 7.5 milionë euro dhe OPEX rreth 2.9 milionë euro në vit; kostot private përfshijnë investimet e operatorëve kryesorë, nga të cilat 79.3 milionë euro janë investime të detyrueshme për përputhje me TMD dhe 35 milionë euro janë investime vullnetare të gjelbra.

Kostot publike lidhen me modernizimin e sistemit të lejimit, digjitalizimin e raportimit dhe monitorimit, forcimin e kapaciteteve institucionale, përgatitjen e metodologjive teknike, përmirësimin e infrastrukturës laboratorike dhe forcimin e kapaciteteve të Ministrisë përgjegjëse për mjedisin dhe Agjencisë Kombëtare të Mjedisit.

Vlera aktuale orientuese e kostove publike, duke përdorur faktorët e zbritjes të tabelës së RIA-s, është rreth 31.08 milionë euro. Nëse shtohen investimet private të detyrueshme për përputhje me TMD, totali orientues i kostove të monetizuara është rreth 110.38 milionë euro. Investimet vullnetare të gjelbra duhet të paraqiten veçmas, pasi nuk përbëjnë detyrim të drejtpërdrejtë rregullator.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Përfitimet mjedisore pritet të jenë të konsiderueshme dhe afatgjata. Ato lidhen me uljen e ndotjes industriale, reduktimin e presionit mbi cilësinë e ajrit, ujit dhe tokës, përmirësimin e menaxhimit të burimeve natyrore dhe krijimin e kushteve për një zhvillim industrial më të qëndrueshëm.

Përfitimet shëndetësore përfshijnë uljen e ekspozimit të popullsisë ndaj ndotësve industrialë dhe, rrjedhimisht, reduktimin e rrezikut për sëmundje të lidhura me ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës. Përfitimet institucionale lidhen me standardizimin e procedurave, përmirësimin e koordinimit ndërinstitucional dhe forcimin e transparencës përmes publikimit elektronik të informacionit mjedisor.

VLERËSIMI I OPSIONEVE DHE ANALIZA E NDIKIMEVE

Identifikoni se kush preket. Identifikoni llojet e ndikimit për secilin grup të prekur; dalloni ndërmjet ndikimeve të drejtpërdrejta dhe të tërthorta. Për ndikimet e drejtpërdrejta: përshkruani në mënyrë cilësore ndikimet e drejtpërdrejta mbi grupet e prekura; analizoni në mënyrë sasimore ndikimet e drejtpërdrejta më të rëndësishme; monetizoni ndikimet e drejtpërdrejta më të rëndësishme kur është e mundur (shih Aneksin 1/a për një tabelë të përdorshme); analizoni ndikimin mbi ndërmarrjet e vogla dhe të mesme. Për ndikimet e tërthorta: përshkruani në mënyrë cilësore ndikimet e tërthorta mbi grupet e prekura; analizoni ndikimin mbi konkurrencën. Diskutoni kufizimet e analizës: jepni supozimet mbi të cilat bazohen parashikimet dhe rreziqet ndaj të cilave ato u nënshtrohen; tregoni sa e fortë, e pavarur dhe e rëndësishme është prova që mbështet supozimet; tregoni çfarë mund të pengojë që përfitimet të materializohen, të rrisë kostot, ose të sjellë të papritura pasoja. Përmbledhni vlerësimin e opsioneve: paraqitni një përmbledhje të përgjithshme të të gjitha ndikimeve të opsioneve të analizuara; shpjegoni se si krahasohen me njëri-tjetrin ndikimet e të gjitha opsioneve të analizuara; paraqitni vlerësimet neto më të mira të përgjithshme të ndikimit të monetizuar për secilin opsion (shih Aneksin 1/b për një tabelë të përdorshme).

Ky seksion vlerëson ndikimet e opsioneve të shqyrtuara, duke u përqendruar në opsionin e preferuar (Opsioni 3 – ndryshimi i ligjit), si dhe identifikon grupet e prekura dhe ndikimet ekonomike, mjedisore dhe sociale.

Grupet e prekura. Projektligji prek, në mënyrë të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë:

- Operatorët ekonomikë;
- Qytetarët dhe komunitetet vendore;
- Institucionet publike në nivel qendror dhe vendor;
- Sistemin e shëndetit publik;
- Shoqërinë civile dhe publikun e interesuar.

Ndikimet ekonomike: - Përputhshmëria e plotë me kërkesat e reja për lejet e mjedisit do të kërkojë investime të konsiderueshme kapitale nga operatorët që përfshihen në fushën e zbatimit të IED-së. Bazuar në vlerësimin e detajuar të Teknikave më të Mira të Disponueshme (TMD), të kryer në periudhën mars–prill 2026, kërkesa totale për investime për shtatë operatorë prioritarë që përfaqësojnë tetë instalime industriale vlerësohet në rreth 114.3 milionë euro. Nga kjo shumë, 79.3 milionë euro përfaqësojnë investime të detyrueshme të nevojshme për arritjen e përputhshmërisë me

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

TMD-në, ndërsa 35 milionë euro përbëhen nga investime vullnetare të gjelbra që synojnë dekarbonizimin dhe përmirësimin e eficiencës së energjisë. Sektori i çimentos përbën rreth 92% të programit total të investimeve, duke pasqyruar si shkallën e përmirësimeve mjedisore të kërkuara, ashtu edhe natyrën intensive në kapital të këtij sektori.

Ndikimet në sektorin privat: Konkurrueshmëria industriale: Standardet mjedisore të bazuara në Teknikat më të Mira të Disponueshme (TMD) krijojnë kushte të barabarta konkurrence për industrinë shqiptare dhe përmirësojnë konkurrueshmërinë në tregjet e BE-së dhe tregjet ndërkombëtare, ku përputhshmëria mjedisore është gjithnjë e më shumë kusht për akses në treg, veçanërisht për eksportet e çimentos dhe metaleve.

Krijimi i vendeve të punës dhe veprimtaria ekonomike: Programi i investimeve të operatorëve prej 114.3 milionë eurosh dhe CAPEX-i prej 7.5 milionë eurosh për sektorin publik do të gjenerojnë veprimtari të konsiderueshme ekonomike në ndërtim, inxhinieri, furnizimin me pajisje dhe shërbimet mjedisore, me efekte të vlerësuara të drejtpërdrejta dhe të tërthorta në punësim prej 500–1,000 vite-punë gjatë periudhës së zbatimit.

Reduktimi i detyrimeve mjedisore: Përputhshmëria proaktive me IED-në, përfshirë raportimin e gjendjes fillestare dhe planet për nxjerrjen jashtë funksionit, redukton kostot e ardhshme të rehabilitimit dhe detyrimet ligjore për operatorët dhe shtetin. Qasja në financimin e gjelbër: Operatorët në përputhje me IED-në do të kenë qasje të përmirësuar në instrumentet e financimit të gjelbër (linjat e kreditimit të gjelbër të EBRD/EIB, Fondi i Inovacionit i BE-së), duke ulur koston e kapitalit për investimet mjedisore.

Efikasiteti i burimeve: Zbatimi i TMD-së nxit përdorimin më efikas të energjisë, ujit dhe lëndëve të para në nivel instalimi, duke reduktuar njëkohësisht kostot operative dhe ndikimin mjedisor. Në veçanti, ligji do të ketë implikime të drejtpërdrejta financiare për operatorët industrialë që i nënshtrohen kërkesave për leje të integruara mjedisi. Shkalla e ndikimit ndryshon ndjeshëm në varësi të sektorit, nivelit ekzistues të përputhshmërisë dhe kapacitetit financiar të operatorëve individualë.

Disa operatorë pritet të arrijnë përputhshmërinë nëpërmjet investimeve relativisht modeste të financuara nga burimet e tyre. Operatorë të tjerë do të kërkojnë masa tranzitore dhe qasje në mekanizmat e financimit me kushte lehtësuese për të përfunduar përmirësimet e nevojshme. Në veçanti, janë identifikuar investime prej përafërsisht 6.4 milionë eurosh për disa prej instalimeve metalurgjike, ku përputhshmëria konsiderohet teknikisht e arritshme, por kërkon një periudhë më të gjatë zbatimi përtej afatit standard të përputhshmërisë. Një sfidë më thelbësore është identifikuar për fabrikën e çimentos, ku përputhshmëria e plotë me TMD-në do të kërkonte një investim të vlerësuar prej 70 milionë eurosh, nivel shpenzimesh që tejkalon kapacitetin aktual financiar të operatorit dhe mund të kërkojë një kombinim të masave tranzitore, financimit të jashtëm, ristrukturimit strategjik ose zgjidhjeve alternative të investimit.

Legjislacioni i propozuar pritet, për rrjedhojë, të rrisë kostot e përputhshmërisë në afat të shkurtër dhe të mesëm. Megjithatë, ai do të nxisë gjithashtu modernizimin teknologjik, përmirësimin e efikasitetit operacional, uljen e konsumit të burimeve, reduktimin e detyrimeve mjedisore dhe qasje më të madhe në instrumentet ndërkombëtare të financimit që mbështesin investimet industriale të gjelbra dhe me karbon të ulët. Qasja e zbatimit me faza dhe përdorimi i periudhave tranzitore synojnë të sigurojnë që detyrimet për përputhshmëri të mbeten proporcionale dhe ekonomikisht të realizueshme, duke ruajtur njëkohësisht progresin drejt objektivave mjedisore.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Ndikimet në Buxhetin e Shtetit: Zbatimi i ligjit do të kërkojë shpenzime publike shtesë për krijimin dhe mirëmbajtjen e një sistemi efektiv të lejeve të mjedisit, monitorimit, inspektimit dhe zbatimit. Investimet për sektorin publik vlerësohen në përafërsisht 7.5 milionë euro shpenzime kapitale, që mbulojnë modernizimin e sistemeve të lejeve, digjitalizimin e raportimit dhe monitorimit të përputhshmërisë, zhvillimin e metodologjive dhe dokumenteve udhëzuese lidhur me TMD-në, forcimin e infrastrukturës laboratorike dhe rritjen e kapaciteteve institucionale pranë Ministrisë së Mjedisit dhe Agjencisë Kombëtare të Mjedisit. Përveç kësaj, kostot vjetore operative vlerësohen në përafërsisht 2.9 milionë euro në vit, kryesisht të lidhura me stafin, inspektimet, funksionimin e laboratorëve, sistemet e teknologjisë së informacionit, trajnimet dhe veprimtaritë e vazhdueshme rregullatore. Gjatë një periudhe zbatimi dhjetëvjeçare, kërkesa totale financiare për sektorin publik vlerësohet në përafërsisht 36.5 milionë euro, duke përfshirë si shpenzimet kapitale, ashtu edhe shpenzimet operative. Megjithëse këto shpenzime do të krijojnë kërkesa shtesë për buxhetin e shtetit, ato përfaqësojnë një investim të nevojshëm në qeverisjen mjedisore dhe përbëjnë vetëm rreth 7% të programit total të investimeve të kërkuara nga operatorët. Për më tepër, forcimi i administratës mjedisore dhe i sistemeve të përputhshmërisë pritet të lehtësojë përmbushjen e detyrimeve për anëtarësim në BE, të përmirësojë rezultatet mjedisore, të rrisë efektivitetin rregullator dhe të zgjerojë mundësitë për qasje në asistencën financiare të BE-së dhe ndërkombëtare për infrastrukturën mjedisore dhe zhvillimin institucional.

Transpozimi i plotë i IED-së është kërkesë sipas Kapitullit 27 (Mjedisi dhe Ndryshimet Klimatike) të acquis-së së BE-së. Përputhshmëria në kohë forcon pozicionin negociues të Shqipërisë dhe përshpejton qasjen në fondet e para-anëtarësimit të BE-së, fondet strukturore dhe instrumentet e politikës së kohezionit.

Ndikimi në krijimin e vendeve të punës dhe në veprimtarinë ekonomike drejtpërdrejt për sektorin privat do të ndikojë pozitivisht, në mënyrë të tërthortë, edhe në buxhetin e shtetit.

Në tërësi, ndonëse projektligji sjell kosto të konsiderueshme zbatimi, këto konsiderohen proporcionale me përfitimet e pritshme mjedisore, në shëndetin publik dhe ekonomike, si dhe zbuten nëpërmjet zbatimit me faza, masave tranzitore dhe mundësisë për mobilizimin e burimeve të jashtme të financimit.

Ndikimet institucionale: Projektligji përcakton dhe qartëson rolet, përgjegjësitë dhe bashkërendimin ndërmjet institucioneve përgjegjëse për administrimin e regjimit të lejeve të mjedisit. Agjencia Kombëtare e Mjedisit përgatit lejet e mjedisit, përcakton kushtet teknike dhe nivelet e shkarkimeve të lidhura me Teknikat më të Mira të Disponueshme, administron bazën përkatëse të të dhënave, si dhe ndjek planet e transformimit të instalimeve. Ministri nënshkruan lejet e mjedisit të tipit A dhe tipit B, ndërsa Qendra Kombëtare e Biznesit i lëshon ato në mënyrë elektronike. Strukturat përgjegjëse për inspektimin kontrollojnë përputhshmërinë e operatorëve me kushtet e lejes dhe kërkesat e legjislacionit në fuqi. Projektligji parashikon gjithashtu zbatimin e standardeve teknike të bazuara në Teknikat më të Mira të Disponueshme, forcimin e mekanizmave të kontrollit, monitorimit dhe verifikimit, si dhe rritjen e kapaciteteve institucionale për rishikimin e lejeve të mjedisit në përputhje me konkluzionet për Teknikat më të Mira të Disponueshme. Zbatimi i tij mbështetet kryesisht në kuadrin institucional ekzistues dhe në Sistemin Informativ Mjedisor, ndaj nuk pritet të sjellë rritje të ndjeshme të barrës administrative. Përkundrazi, synohet rritja e efikasitetit,

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

transparencës dhe cilësisë teknike të procesit të lejimit dhe të mbikëqyrjes së përputhshmërisë mjedisore.

Ndikimet mjedisore: Ndikimi në mjedis pritet të jetë i konsiderueshëm dhe i drejtpërdrejtë: ulje e shkarkimeve në ajër, ujë dhe tokë nga instalimet industriale; kontroll më i mirë i ndotësve përmes kushteve të lejeve të mjedisit të bazuara në TMD dhe VKSH-ve më të rrepta; përmirësim i performancës mjedisore përmes SMM-së; mbrojtje më e mirë e ekosistemeve dhe biodiversitetit; reduktim i acidifikimit dhe eutrofikimit; si dhe kontribut në zbutjen e ndryshimeve klimatike përmes planeve të transformimit industrial me objektiva për vitin 2030, 2040 dhe neutralitetin klimatik deri në vitin 2050. Më konkretisht:

Reduktimi i shkarkimeve industriale në ajër: Vlerat kufitare të shkarkimeve të bazuara në TMD (TMD-AEL) do të reduktojnë shkarkimet e lëndës së grimcuar (PM/pluhur), dioksidit të squfurit (SO₂), oksideve të azotit (NO_x), përbërjeve organike të paqëndrueshme (VOC) dhe metaleve të rënda, përfshirë kromin, nga instalimet prioritare. Vetëm sektori i metaleve joferroze (Albchrome, GSA Ferrokrom) do të kërkojë sisteme të mëdha depuhurimi, të cilat do të reduktojnë shkarkimet e grimcave me një vlerësim prej 70–90%, duke përmirësuar drejtpërdrejt cilësinë e ajrit në rajonet e Elbasanit, Burrelit dhe Hasit. Përmirësimi i cilësisë së ujit: Instalimi i sistemeve të menaxhimit dhe trajtimit të ujit në venddepozitimet e skorieve dhe në vendndodhjet industriale do të parandalojë shkarkimin e pakontrolluar të ujërave të ndotura dhe lëngjeve kulluese në trupat ujorë. Këto masa janë veçanërisht thelbësore në zonat metalurgjike, ku ndotja e tokës dhe ujërave nëntokësore me metale të rënda përbën një shqetësim mjedisor të dokumentuar. Mbrojtja e tokës dhe ujërave nëntokësore: Raportet e gjendjes fillestare dhe planet e nxjerrjes jashtë funksionit, siç kërkohet sipas IED-së, do të identifikojnë dhe rehabilitojnë ndotjen e tokës në vendndodhjet industriale, duke parandaluar degradimin e mëtejshëm të burimeve tokësore dhe duke reduktuar detyrimet afatgjata për rehabilitim.

Përmirësimi i menaxhimit të mbetjeve: Ndërtimi i objekteve të posaçme të depozitimit të mbetjeve të rrezikshme dhe jo të rrezikshme në instalimet metalurgjike do të eliminojë depozitimin e pakontrolluar të mbetjeve dhe do të reduktojë rreziqet e ndotjes së tokës dhe ujit.

Efikasiteti i energjisë dhe përfitimet bashkëshoqëruese për klimën: Zbatimi i sistemeve të menaxhimit të energjisë, në përputhje me ISO 50001, në instalimet IED, i kombinuar me investimet vullnetare të gjelbra, të vlerësuara në 35 milionë euro, në lëndë djegëse alternative dhe rikuperimin e nxehtësisë së mbetur në sektorin e çimentos, do të kontribuojë në reduktimin e shkarkimeve të gazeve serrë dhe në angazhimet klimatike të Shqipërisë.

Ndikimet në shëndet dhe në aspektin sociale: Ligji i propozuar pritet të sjellë përfitime të konsiderueshme për shëndetin, nëpërmjet reduktimit të shkarkimeve industriale dhe përmirësimit të cilësisë së mjedisit. Nivelet më të ulëta të shkarkimeve të ndotësve në ajër, ujë dhe tokë pritet të kontribuojnë në uljen e sëmundjeve të frymëmarrjes dhe kardiovaskulare, uljen e normave të vdekshmërisë së parakohshme dhe përmirësimin e cilësisë së jetës. Këto përfitime do të jenë veçanërisht të rëndësishme për komunitetet e vendosura pranë zonave industriale dhe minerare, duke ndihmuar në reduktimin e pabarazive shëndetësore dhe promovimin e drejtësisë mjedisore. Për një përllogaritje më të saktë do të nevojitej një studim i posaçëm ekonomik për shëndetin, duke përdorur të dhëna ekspozimi specifike për Shqipërinë. Megjithatë, provat e pavarura të vlerësuara nga kolegët ofrojnë një bazë të qëndrueshme për vlerësim konservator. Studimi i JRC-së (Belis et al., Environment International, 2024, DOI: 10.1016/j.envint.2023.108347) vlerësoi kostot e jashtme për [1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

shëndetin nga ndotja e ajrit në 30 zona urbane të Ballkanit Perëndimor në vitin 2019. Konstatimet kryesore që lidhen me Shqipërinë përfshijnë:

- Rreth 4,000 vdekje të parakohshme në vit në Shqipëri i atribuohen ekspozimit ndaj PM2.5;
- Kostoja mesatare e vdekshmërisë së atribuueshme ndaj PM2.5 për çdo zonë urbane tejkalonte 200 milionë euro në vit;
- Një vlerësim konservator i kostove vjetore shëndetësore vetëm në katër zonat kryesore urbane të prekura në Shqipëri është në intervalin prej 800 milionë euro në vit (përafërsisht 76,256 milionë lekë).

Duke qenë se burimet industriale përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të shkarkimeve të PM2.5, SO₂ dhe metaleve të rënda në korridorin industrial Elbasan–Berat dhe zona të tjera të prekura, edhe një reduktim modest prej 5–10% i shkarkimeve industriale që rezulton nga përputhshmëria me IED-në do të përkthejë në kosto shëndetësore vjetore të shmangura në intervalin prej 40–80 milionë eurosh duke tejkaluar ndjeshëm koston vjetore të të gjithë programit të përputhshmërisë me IED-në (përafërsisht 15 milionë euro/vit). Përfitimet shtesë për shëndetin përfshijnë uljen e rasteve të sëmundjeve të frymëmarrjes dhe kardiovaskulare në komunitetet pranë instalimeve IED, reduktimin e rreziqeve për shëndetin në punë nëpërmjet përmirësimit të menaxhimit mjedisor në vendin e punës dhe reduktimin e ekspozimit ndaj metaleve të rënda, veçanërisht kromit heksavalent, në zonat përreth sektorit të ferrokromit. Ligji mund të ketë gjithashtu implikime të tërthorta sociale dhe ekonomike, pasi përputhshmëria me kërkesat e reja do të kërkojë investime të konsiderueshme nga disa operatorë industrialë.

Duke pasur parasysh rëndësinë e sektorit industrial për punësimin dhe ekonominë vendore, veçanërisht në rajonet industriale, zbatimi i shpejtë mund të krijojë presione financiare që mund të ndikojnë në veprimtarinë e biznesit dhe punësimin. Për të zbutur këto rreziqe, projektligji parashikon një qasje zbatimi me faza dhe periudha tranzitore, në varësi të marrëveshjes me Komisionin Evropian. Këto masa synojnë të balancojnë objektivat mjedisore me konsideratat socio-ekonomike, duke u lejuar operatorëve kohë të mjaftueshme për t'u përshtatur, duke mbrojtur njëkohësisht punësimin dhe duke mbështetur një tranzicion të drejtë drejt standardeve më të larta mjedisore.

Pjesëmarrja e zgjeruar e publikut dhe transparenca: IED-ja kërkon qasje të publikut në kushtet e lejeve të mjedisit, të dhënat e monitorimit të shkarkimeve dhe rezultatet e inspektimeve, duke forcuar qeverisjen mjedisore dhe angazhimin e qytetarëve në Shqipëri.

Përmirësimi i cilësisë së jetës: Reduktimi i shkarkimeve të pluhurit, zhurmës dhe aromave nga instalimet industriale do të përmirësojë drejtpërdrejt kushtet e jetesës për komunitetin pranë instalimeve IED, veçanërisht në bashkitë Elbasan, Burrel, Fier dhe Has.

E drejtësia mjedisore: Zbatimi i IED-së siguron që të gjithë operatorët industrialë të përmbushin të njëjtat standarde të larta mjedisore, duke reduktuar barrën disproporcionale të ndotjes mbi komunitetet pranë instalimeve të vjetra që nuk janë në përputhshmëri.

Forcimi i kapaciteteve institucionale: Programi i investimeve për sektorin publik (7.5 milionë euro CAPEX, 2.9 milionë euro/vit OPEX) do të krijojë kapacitete të qëndrueshme institucionale në lejet e mjedisit, inspektim dhe monitorim — duke përfutur qeverisjen mjedisore përtej përputhshmërisë me IED-në.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Përputhshmëria me kërkesat e reja do të kërkojë investime të konsiderueshme nga disa operatorë industrialë. Duke pasur parasysh rëndësinë e sektorit industrial për punësimin dhe ekonominë vendore, veçanërisht në rajonet industriale, zbatimi i shpejtë mund të krijojë presione financiare që mund të ndikojnë në veprimtarinë e biznesit dhe punësimin. Për të zbutur këto rreziqe, projektligji parashikon një qasje zbatimi me faza dhe periudha tranzitore, në varësi të marrëveshjes me Komisionin Evropian. Këto masa synojnë të balancojnë objektivat mjedisore me konsideratat socio-ekonomike, duke u lejuar operatorëve kohë të mjaftueshme për t'u përshtatur, duke mbrojtur njëkohësisht punësimin dhe duke mbështetur një tranzicion të drejtë drejt standardeve më të larta mjedisore.

Ndikimet në qeverisje dhe transparencë: Projektligji forcon pozicionin e Shqipërisë në integrimin evropian, redukton rrezikun e mospërputhshmërisë me acquis-në dhe përmirëson hartimin e politikave mjedisore. Nëpërmjet publikimit elektronik të informacionit (baza publike e të dhënave të lejeve të mjedisit, Portali i Shkarkimeve Industriale), ai rrit transparencën, forcon rolin monitorues të shoqërisë civile dhe besimin e qytetarëve tek institucionet.

Kufizimet e analizës: Vlerësimi mbështetet në analizën financiare të DSIP-së (të dhënat e audituara të vitit 2024 nga Regjistri i Biznesit dhe pyetësorët e operatorëve) dhe në praktikën e BE-së. Kostot e operatorëve që nuk janë vlerësuar ende do të përcaktohen nëpërmjet procesit të lejeve të mjedisit dhe vlerësimeve të mëtejshme të TMD-së. Vlerat CAPEX/OPEX për sektorin publik janë indikative; saktësia e tyre varet nga planifikimi institucional dhe shkalla e zbatimit. Përfitimet mjedisore dhe shëndetësore, ndonëse të mirëpërcaktuara, janë të vështira për t'u monetizuar plotësisht në kontekstin shqiptar.

Vlerësimi i përgjithshëm: Përfitimet mjedisore, shëndetësore dhe sociale janë të konsiderueshme, afatgjata dhe strukturore dhe pritet të tejkalojnë kostot për sektorin privat dhe institucionet. Krahasimi i opsioneve (analiza shumëkriteriale) e rendit Opsionin 3 në vendin e parë. Ndërhyrja përbën një investim strategjik për zhvillimin e qëndrueshëm dhe për përmbushjen e detyrimeve të integritetit evropian.

ARSYETIMI I OPSIONIT TË PREFERUAR

Zgjidhni opsionin e preferuar, bazuar në analizë. Shpjegoni arsyetimin tuaj.

Bazuar në analizën e kryer, opsioni i preferuar është Opsioni 3, ndryshimi i ligjit nr. 10448/2011 “Për lejet e mjedisit”.

Vlerësimi i përgjithshëm: Opsioni i preferuar nuk e rrit ndjeshëm barrën financiare, përmirëson në mënyrë të konsiderueshme efektivitetin e zbatimit, sjell përfitime të rëndësishme mjedisore dhe shëndetësore dhe mbështet procesin e integritetit evropian.

Justifikimi i zgjedhjes: Opsioni 3 është më i përshtatshmi për arritjen e objektivave, pasi adreson drejtpërdrejt problemet e identifikuara në zbatim, përmirëson efikasitetin e mekanizmave të kontrollit, monitorimit dhe raportimit dhe qartëson përgjegjësitë institucionale. Nëpërmjet ndryshimeve ligjore, forcohet zbatimi detyrues i kërkesave të bazuara në TMD, standardizohet monitorimi dhe raportimi i shkarkimeve nga instalimet, rritet niveli i përputhshmërisë së operatorëve dhe krijohet një bazë ligjore më e fortë për kontrollin e integruar të ndotjes.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Justifikimi nga këndvështrimi i teknikës së hartimit legjislativ

Nga këndvështrimi i teknikës së hartimit legjislativ:

- Ndërhyrjet e propozuara janë të synuara dhe nuk prekin më shumë se 50% të dispozitave të ligjit ekzistues;
- Ndryshimi i ligjit është një instrument proporcional dhe i mjaftueshëm për adresimin e problemeve;
- Shmang nevojën për hartimin e një ligji të ri, i cili do të kërkonte më shumë kohë dhe burime më të mëdha;

Për këtë arsye, ndryshimi i ligjit ekzistues konsiderohet zgjidhja më efikase dhe praktike.

Krahasimi me opsionet e tjera: Krahasuar me këto alternativa, Opsioni 3 siguron balancën më të mirë ndërmjet efektivitetit, kostos dhe afatit kohor të zbatimit.

Metodologjia e vlerësimit: Për vlerësimin e opsioneve është përdorur metoda e analizës shumëkriteriale (Multi-Criteria Analysis – MCA), duke marrë në konsideratë katër opsionet:

- Opsioni 0 – Ruajtja e status quo-së;
- Opsioni 1 – Opsioni jorregullator;
- Opsioni 2 – Hartimi i një ligji të ri për lejet e mjedisit;
- Opsioni 3 – Ndryshimi i ligjit “Për lejet e mjedisit”, të ndryshuar.

Vlerësimi është bazuar në një grup kriteresh të përzgjedhura që pasqyrojnë objektivat e politikës dhe kërkesat e acquis-së së BE-së, si më poshtë:

- Krijimi i mekanizmave për minimizimin e ndotjes së mjedisit, përmirësimin e shëndetit dhe rritjen e mirëqenies së qytetarëve (5);
- Efektiviteti në mbrojtjen e interesit të qytetarëve për një mjedis të pastër (4);
- Rritja e ndërgjegjësimit të personave fizikë/juridikë për mbrojtjen e mjedisit (3);
- Përbushja e detyrimeve kombëtare dhe ndërkombëtare që lidhen me fushën e lejeve të mjedisit (3);
- Efektiviteti i kostos (5).

Kritere	Peshë	Opsioni 0	Opsioni 1	Opsioni 2	Opsioni 3
Krijimi i mekanizmave për të minimizuar ndotjen mjedisore, përmirësimin e shëndetit dhe rritjen e mirëqenies së qytetarëve	5	1 (5)	2 (10)	5 (25)	5 (25)

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Kritere	Peshë	Opsioni 0	Opsioni 1	Opsioni 2	Opsioni 3
Efektiviteti në mbrojtjen e interesit të qytetarëve për një mjedis të pastër	4	1 (4)	2 (8)	4 (16)	4 (16)
Rritja e ndërgjegjësimit të personave fizikë/juridikë për mbrojtjen e mjedisit	3	1 (3)	3 (9)	3 (9)	4 (12)
Përbushja e detyrimeve kombëtare dhe ndërkombëtare që lidhen me fushën e lejeve mjedisore	3	1 (3)	1 (3)	5 (15)	4 (12)
Kosto-efektivitet	5	2 (10)	3 (15)	2 (10)	5 (25)

Pikët totale:

- Opsioni 0 → 25
- Opsioni 1 → 45
- Opsioni 2 → 75
- Opsioni 3 → 90 (më i larti)

Përfundime

Bazuar në analizën shumëkriteriale, Opsioni 3 rezulton si opsioni më i mirë i mundshëm, pasi:

- Siguron arritjen e objektivave të politikës;
- Është opsioni më efektiv nga pikëpamja e kostos;
- Mundëson përfrimin e mëtejshëm me Direktivën 2010/75/BE për shkarkimet industriale dhe me Direktivën (BE) 2015/2193 për impiantet e mesme të djegies;
- Mundëson zbatim më të shpejtë dhe më efektiv krahasuar me opsionet e tjera.

Për rrjedhojë, ky opsion përfaqëson ndërhyrjen më të përshtatshme për përmirësimin e cilësisë së mjedisit, përfshirë cilësinë e ajrit, forcimin e kontrollit të ndotjes industriale dhe mbrojtjen e shëndetit publik në Shqipëri.

ÇËSHTJET E ZBATIMIT

Shpjegoni se cila strukturë do të jetë përgjegjëse për zbatimin e opsionit të zgjedhur.

Shpjegoni pengesat e mundshme për zbatimin e opsionit të zgjedhur. Përshkruani masat që do të merren gjatë zbatimit për arritjen e objektivave të politikës.

Rreziqet ekonomike dhe masat zbutëse

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Përveç pengesave institucionale dhe teknike, zbatimi i opsionit të preferuar mund të ndikohet nga rreziqe ekonomike dhe financiare. Rreziqet kryesore lidhen me kapacitetin financiar të disa operatorëve për të përballuar investimet e nevojshme të përputhshmërisë, mundësinë e rritjes së kostove të pajisjeve dhe teknologjive mjedisore, si dhe vonesat në mobilizimin e fondeve publike për modernizimin e sistemit të monitorimit dhe raportimit.

Masat zbutëse përfshijnë zbatimin gradual të detyrimeve, përdorimin e periudhave tranzitore kur është e justifikuar, mobilizimin e fondeve të BE-së dhe burimeve të tjera të financimit të gjelbër, përgatitjen e udhëzimeve teknike për operatorët, forcimin e kapaciteteve të AKM-së dhe strukturave inspektuese, si dhe monitorimin periodik të kostove reale gjatë zbatimit.

Strukturat përgjegjëse për zbatimin:

Zbatimi i projektligjit do të kryhet nëpërmjet një sistemi institucional të koordinuar, në përputhje me qasjen e kontrollit të integruar të ndotjes të parashikuar nga Direktiva 2010/75/BE për shkarkimet industriale, me përgjegjësitë e ndara si më poshtë:

- Ministria përgjegjëse për mjedisin, si institucioni udhëheqës për hartimin dhe koordinimin e politikave në fushën e lejeve të mjedisit, si dhe për sigurimin e përafritit të mëtejshëm me acquis-në e BE-së;
- Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM), për vlerësimin teknik, monitorimin dhe verifikimin e përputhshmërisë me kushtet e lejes së mjedisit, VKSH-të dhe kërkesat e bazuara në TMD; rishikimin dhe përditësimin e lejeve të mjedisit; administrimin e raporteve të gjendjes fillestare dhe planeve të transformimit; si dhe publikimin e informacionit në bazën e të dhënave të lejeve të mjedisit;
- Strukturat përgjegjëse për inspektimin mjedisor, të cilat do të kontrollojnë përputhshmërinë me kushtet e lejeve të mjedisit dhe do të marrin masa administrative në rast shkeljesh, në përputhje me legjislacionin në fuqi;
- Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB), për lëshimin e lejeve të mjedisit nëpërmjet sistemit elektronik;
- Operatorët ekonomikë, të cilët do të kenë përgjegjësinë e drejtpërdrejtë për përmbushjen e kushteve të lejes së mjedisit, monitorimin dhe raportimin e shkarkimeve, zbatimin e planit të transformimit dhe përmbushjen e detyrimeve për performancën mjedisore;
- Njësitë e vetëqeverisjes vendore, në rolin e tyre mbështetës për zbatimin e politikave mjedisore në nivel vendor, në përputhje me kompetencat e përcaktuara në legjislacionin në fuqi.
- Pengesat e mundshme për zbatimin
- Kapacitete të kufizuara teknike dhe njerëzore për lejet e mjedisit, monitorimin, raportimin dhe verifikimin e përputhshmërisë;
- Koordinim i pamjaftueshëm ndërmjet Ministrisë së Mjedisit, AKM-së, QKB-së, njësive të vetëqeverisjes vendore dhe institucioneve sektoriale;
- Mungesa e integritetit të plotë të sistemeve të raportimit dhe menaxhimit të të dhënave;
- Kompleksiteti teknik i lejeve të mjedisit të bazuara në TMD dhe i vlerësimit të TMD-AEL-ve;
- Kapacitete të kufizuara financiare të disa operatorëve të vegjël për arritjen e përputhshmërisë brenda afateve;

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

- Pasiguria ekonomike që mund të vonojë investimet private.

Masat për zbatim efektiv

- Forcimi i kapaciteteve institucionale dhe teknike, me trajnime për strukturat zbatuese;
- Përgatitja e legjislacionit dytësor, metodologjive dhe udhëzimeve për lejet e mjedisit, monitorimin dhe raportimin, brenda afateve të ligjit (aktet kryesore nënligjore brenda 12 muajve nga hyrja në fuqi);
- Zhvillimi i sistemeve të integruara të monitorimit dhe raportimit nëpërmjet SIM-it, deri në funksionalizimin e plotë të sistemit elektronik të lejeve të mjedisit (jo më vonë se 31 dhjetor 2035);
- Rishikimi dhe përditësimi i lejeve të mjedisit në përputhje me konkluzionet e TMD-së (brenda 4 viteve nga publikimi i tyre) dhe sigurimi i përputhshmërisë së impianteve të mesme të djegies (deri më 1 janar 2030);
- Forcimi i bashkëpunimit ndërinstitucional dhe shkëmbimit të të dhënave;
- Zbatimi me faza, kur justifikohet, veçanërisht për operatorët që kërkojnë përshtatje teknike ose investime.

Faza e monitorimit dhe vlerësimit: Paraqisni një përshkrim përmbledhës të masave të monitorimit dhe vlerësimit. Identifikoni kriteret/treguesit për matjen e arritjes së objektivave ose progresit drejt tyre.

Monitorimi ekonomik i zbatimit: Përveç treguesve mjedisorë dhe institucionalë, monitorimi i zbatimit duhet të përfshijë edhe tregues ekonomikë dhe financiarë për të verifikuar nëse kostot dhe përfitimet po materializohen sipas pritshmërive të RIA-s.

Treguesit ekonomikë të rekomanduar përfshijnë: shpenzimet publike faktike për CAPEX dhe OPEX; investimet e realizuara nga operatorët për përputhje me TMD; numrin e operatorëve që përdorin financim preferencial ose periudha tranzitore; kostot administrative të raportimit dhe vetëmonitorimit; si dhe të dhënat e matshme për uljen e shkarkimeve, të cilat mund të përdoren për monetizimin e përfitimeve në përditësimin e ardhshëm të CBA-së.

Masat e monitorimit dhe vlerësimit: Monitorimi mbështetet në kuadrin ligjor ekzistues: ligji nr. 10431/2011 “Për mbrojtjen e mjedisit” parashikon Rrjetin Kombëtar për Monitorimin e Gjendjes së Mjedisit, i cili shtrihet në të gjithë territorin dhe ka AKM-në si autoritetin kompetent administrues, ndërsa ministria përgjegjëse për mjedisin harton politikat e mbrojtjes dhe monitorimit.

Masat kryesore të monitorimit janë:

- Monitorimi i zbatimit të politikave mjedisore nga Ministria dhe AKM-ja;
- Vetëmonitorimi nga operatori i burimeve të shkarkimeve dhe i mjedisit pritës, në përputhje me kushtet e lejes së mjedisit;
- Raportimi periodik i vetëmonitorimit nga operatorët pranë AKM-së, nëpërmjet SIM-it dhe Portalit të Shkarkimeve Industriale;

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

- Inspektime të rregullta dhe të paparalajmëruara nga strukturat e inspektimit mjedisor, me verifikimin në terren të të dhënave të raportuara;
- Rishikimi dhe përditësimi i kushteve të lejes së mjedisit brenda 4 viteve nga publikimi i përfundimeve përkatëse të TMD-së.
- Qëndrueshmëria e sistemit mbështetë gjithashtu nga kalimi i tarifave të rishikimit dhe tarifave vjetore të lejeve të mjedisit në llogarinë e AKM-së, çka forcon kapacitetin e saj monitorues.

Përveç monitorimit të vazhdueshëm, parashikohet një vlerësim periodik i efektivitetit të ligjit pra, nëse objektivat janë arritur ose janë në rrugën e duhur, nëse janë shfaqur pengesa dhe nëse nevojiten përshtatje ligjore ose të legjisllacionit dytësor. Matja kryhet kundrejt një baze referuese ekzistuese: gjatë periudhës 2020–2022, AKM-ja kreu rreth 2,181 inspektime dhe vendosi 150 masa administrative në fushën e mjedisit. Vlerësimi përfshin gjithashtu progresin në përafrimin me acquis-në, në kontekstin e raportimit për Kapitullin 27 dhe DSIP-në për Direktivën 2010/75/BE.

Treguesit për matjen e arritjes së objektivave

- Përqindja e operatorëve në përputhje me kushtet e lejes së mjedisit;
- Numri dhe përqindja e tejkalimeve të VKSH-ve kundrejt numrit total të matjeve gjatë periudhës së raportimit;
- Numri i lejeve të mjedisit të rishikuara dhe të përditësuara në përputhje me konkluzionet e TMD-së (brenda afatit 4-vjeçar);
- Numri i instalimeve të tipit A me leje të integruar të bazuar në TMD dhe TMD-AEL;
- Përqindja e operatorëve që paraqesin raporte të plota dhe në kohë;
- Numri i impianteve të mesme të djegies në përputhje me VKSH-të brenda afatit (1 janar 2030);
- Niveli i zbatimit të SMM-së dhe i planeve të transformimit nga operatorët;
- Numri i inspektimeve dhe masave administrative, krahasuar me bazën referuese 2020–2022, si tregues i forcimit të zbatimit;
- Statusi i funksionimit të sistemit elektronik të lejeve të mjedisit (deri më 31 dhjetor 2035);
- Niveli i publikimit online të informacionit mjedisor (baza e të dhënave të lejeve të mjedisit dhe Portali i Shkarkimeve Industriale);
- Numri i akteve nënligjore të miratuara (brenda 12 muajve) dhe vlerësimi i Komisionit Evropian në raportet vjetore për Kapitullin 27.

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10
Faktori i zbritjes	1.000000	0.952835	0.907894	0.865073	0.824271	0.785394	0.748351	0.713055	0.679423	0.647378
Kosto për buxhetin – vetëm një herë	353,475	212,085	141,390							
Kosto për buxhetin – të vazhdueshme	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354	273,354

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10
Kosto për bizneset – vetëm një herë	1,107,555	2,645,564	200,460	142,490	65,982	9,426	0	0		
Kosto për bizneset – të vazhdueshme	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.
Kosto për grupet e tjera – vetëm një herë	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.
Kosto për grupet e tjera – të vazhdueshme	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.	N.a.
Kosto totale	1,734,384	3,131,003	615,204	415,844	339,336	282,780	273,354	273,354	273,354	273,354
Kosto e zbritur = Kosto totale × faktori i skontimit	1,734,384	2,983,329	558,540	359,735	279,705	222,094	204,565	194,916	185,723	176,963
Përfitime për buxhetin – vetëm një herë ¹	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për buxhetin – të vazhdueshme	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për grupet e tjera – vetëm një herë	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për grupet e tjera – të vazhdueshme	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për bizneset – vetëm një herë	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për bizneset – të vazhdueshme	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>
Përfitime për të gjitha grupet – të vazhdueshme	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	<u>N.a.</u>	754,080	1,508,160	2,262,240	3,016,320	3,770,400
Përfitime totale	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	754,080	1,508,160	2,262,240	3,016,320	3,770,400
Përfitimi i skontuar = Përfitimi total ×	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	592,250	1,128,633	1,613,102	2,049,357	2,440,874

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10
faktori i skontimit										
Vlera aktuale totale e përfitimeve	7,824,216									
Vlera aktuale totale e kostove	6,899,954									
Vlera aktuale neto (VAN) = Vlera aktuale totale e përfitimeve – Vlera aktuale totale e kostove	924,262									

1. Shpërndarje e përafërt e kostove gjatë tre viteve, me peshë më të madhe në vitet e para për ngritjen e sistemit elektronik (SIM), pajisjet dhe laboratorët.
2. CAPEX-i i Elbasan Cement Factory sh.p.k. nuk është përfshirë për shkak të mungesës së vendimit të administrimit për rifillimin e instalimit; në rastet kur nuk është propozuar një plan investimi nga operatori privat, është propozuar një plan i përafërt nga ekipi ESP për qëllimet e kësaj shtojce.
3. Përfitimet e vlerësuara për shëndetin nga reduktimi i shkarkimeve industriale, bazuar në supozimet konservatore: (i) ndikimi pozitiv fillon në vitin e gjashtë, pasi investimet kryesore për përputhshmëri janë zbatuar nga operatorët privatë në pesë vitet e para, (ii) një normë në rritje e reduktimit të shkarkimeve industriale prej 1 për qind në vit, (iii) deri në kufirin prej 5 për qind në vitin e fundit, (iv) bazuar në vlerësimin vjetor të kostove shëndetësore për Shqipërinë në Belis et al., *Environment International*, 2024, DOI: 10.1016/j.envint.2023.108347; për shkak se vlerësimi i disponueshëm i kostove shëndetësore është total dhe nuk specifikohet sipas grupeve të kërkuara në këtë shtojcë, është shtuar një kategori përfitimi shtesë, ku sektori publik dhe sektori privat paraqiten së bashku.

Shënim 1: Për paraqitjen në lekë të vlerësimeve të kostove dhe përfitimeve është përdorur kursi i këmbimit 94.26 lekë/euro, sipas Bankës së Shqipërisë, me përditësimin e fundit më 24.06.2026.

Shënim 2: DSIP-ja për IED/MCPD (prill 2026) përcakton koston totale indikative të investimeve publike (CAPEX) prej rreth 7.5 milionë eurosh dhe koston operative (OPEX) prej rreth 2.90 milionë eurosh në vit, me një total të agreguar 10-vjeçar prej rreth 36.5 milionë eurosh. Shpërndarja vjetore për tre vitet e para ende nuk është përcaktuar dhe do të specifikohet nga planifikimi institucional i Ministrisë së Mjedisit dhe AKM-së, në kuadër të planifikimit buxhetor afatmesëm. Kostot pritjet të jenë graduale, me peshë më të madhe në vitet e para për ngritjen e sistemit elektronik (SIM), pajisjet dhe laboratorët.

Faza e monitorimit dhe vlerësimit

Jepni një përshkrim përmbledhës të masave të monitorimit dhe vlerësimit. Identifikoni kriteret/treguesit për matjen e arritjes së objektivave ose përparimit drejt tyre.

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.

Tabela për krahasimin ekonomik të opsioneve

Opsioni 0 – Status quo: 0 kosto shtesë direkte, 0 përfitime shtesë, vlera aktuale neto 0.

Opsioni 1 – Masa jorregullatore: kosto e ulët, jo e vlerësuar në mënyrë monetare; përfitim i kufizuar, kryesisht ndërgjegjësim; VAN nuk llogaritet për shkak të efektit të kufizuar.

Opsioni 2 – Ligj i ri: kosto më e lartë se Opsioni 3 për shkak të procesit më të gjatë dhe burimeve shtesë institucionale; përfitime të ngjashme me Opsionin 3, por me vonesë në realizim; VAN nuk llogaritet për shkak të mungesës së të dhënave të plota.

Opsioni 3 – Amendim i ligjit ekzistues: përdoret MCA dhe prag orientues përfitimi.

Opsion	Vlera aktuale (milion EUR)		Vlera aktuale neto (milion EUR)
	Kosto	Përfitim	
Opsion 3	73	83	10

Shënim: Një vlerë aktuale neto paraprake është llogaritur vetëm për opsionin e preferuar 3. Vlera aktuale neto për secilin nga opsionet e tjera nuk është llogaritur, pasi ajo varet nga monetizimi i përfitimeve, i cili do të kryhet në një fazë të mëvonshme të analizës. Krahasimi i opsioneve në këtë fazë është kryer nëpërmjet analizës shumëkriteriale (MCA), e cila e rendit Opsionin 3 në vendin e parë me 90 pikë.

MINISTËR
Sofjan Jaupaj

[1] Burimi: Plani i Zbatimit Specifik për Direktivën (DSIP) për Direktivën 2010/75/EU (IED), Prill 2026.